

Centrum vedecko-technických informácií SR

Lamačská cesta 8/A, 811 04 Bratislava

POZVÁNKA DO VEDECKEJ KAVIARNE

(24.02.2011; Rozhlasová stanica Regina; Rádiobudík; 06.10; 3 min.; BABINSKÁ Mária)

Viera HORÁKOVÁ, moderátorka: "Ak chcete mať exkurziu do dejín vedy a techniky, prídte dnes o 17. hodine do **Vedeckej kaviarne** v **Centre vedeckotechnických informácií** v Bratislave. Ďalšie stretnutie pri káve v rámci cyklu **Veda v centre**, bude na tému, či Je história vedy a techniky plná omylov a náhod? Hosťom stretnutia bude profesor Karol VASILKO, ktorý pôsobí na Fakulte výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach, so sídlom v Prešove. Oslovila ho Mária BABINSKÁ."

K. VASILKO: "Od staroveku má človek snahu zmenšiť námahu pri praktickej činnosti, čiže musel vymýšľať. Vlastne to vymýšľanie robil z lenivosti, nechcelo sa mu robiť, tak musel si zľahčiť tú prácu. No a tak hľadal možnosť ako si pomôcť. Čiže najstarším pohonom boli ľudské svaly. Potom začal používať silu zvierat, prírodné sily, vietor, vodu. Potom začal vymýšľať umelé zdroje energie, napríklad paru, tlak plynov, a tak vznikali motory rozličných typov. Niektoré doteraz pretrvali, na iné sa zabudlo. A o tom chcem hovoriť. Dôležité je, že naši predkovia aj pri vtedajšej malej úrovni techniky dokázali manipulovať s ťažkými bremenami - kamenné stavby, pyramídy. Pomaly s čiastočnými úspechmi odkrývame starú techniku a technológiu a sme veľmi prekvapení jej úrovňou. Napríklad technika a architektúra Inkov, v Egypte. Dneska len zdokonaľujeme všetky vynálezy, ktoré kedysi boli objavené."

M. BABINSKÁ, redaktorka: "Dnešná prednáška vo Vedeckej kaviarni má názov Je história techniky plná omylov a náhod? Nesie však aj podtitul Všetko tu už raz bolo."

K. VASILKO: "Tak uvediem príklad. Mnohokrát v histórii sa objavuje rovnaký jav znova. Tak napríklad prvé využitie palív pochádza od ARCHIMEDA, a to je 287 až 212, čiže približne 200 rokov pred našim letopočtom. Vymyslel parný kanón pri obrane Syrakúz proti Rimanom. No bol to geniálny vynález. Druhýkrát Egyptan Herón z Alexandrie, to je 100 rokov nášho letopočtu, urobil reaktívnu parnú guľu. Znovu zopakoval to isté, ale v inom v ponímaní. Leonardo Da Vinci, to je 1500 - navrhol parný motor, ďalej parné vozidlo, poháňané reaktívnou silou, NEWCOMEN - vahadlový parný stroj, SEGNER - reaktívna turbína - Slovák, James WATT - jednočinný parný stroj 1750 - 1819, Aurel STODOLA - parná turbína. Keďže to tak funguje, a vývoj ide po špirále, tak sa pýtam - nie je čas vrátiť znova sa k pare na vyššej úrovni? A to platí o všetkom."

M. BABINSKÁ: "To znamená, že súčasná civilizácia nič nové nevymyslela? Len ťažíme z toho, čo už bolo?"

K. VASILKO: "V podstate sme nevymysleli, len opakujeme myšlienky, ktoré boli, ale zdokonaľujeme ich na súčasnom stave techniky. Proste tí ľudia predtým nemali tú možnosť veci postaviť na tej úrovni. Nebola taká technika. Myšlienky boli ale, len nedalo sa to na takej vysokej úrovni, ako dnes urobiť."

M. BABINSKÁ: "Máte vy nejaký svoj originálny vynález?"

K. VASILKO: "Mám asi 49 patentov. Tie sa týkajú ale technológie, takže nie sú to z oblasti pohonov, atď. Sú to typicky technologické riešenia, výroby súčiastok, niektoré nové nástroje na obrábanie. Ja som proste technolog orientovaný na obrábanie kovov."

V. HORÁKOVÁ: "O Vedeckej kaviarni vám čo-to povedal Karol VASILKO."

**Publikované z monitoringu STORIN, s. r. o. (prepis vysielania)
(VF)**